GAZETA LWOWSKA

W Piątek | Nro. 150. | 31. Grudnia 1824.

Wiadomości kraiowe.

Dyrekcyia pierwszego austryiackiego towarzystwa ogniowego, stosownie do §. 28. trzeciego oddziału statutów towarzystwa, podaie do wiadomości publiczney imienia tych domów handlowych i osób, których dotąd zawierzytelniła iako Ajentów w prowincyach Austryiackich, wszakże i poźniey nie zaniedba domieścić imiona tych, których poźniey mianować będzie. — Tak więc mianowani są Ajentami: w Botzen P. Jan Jak. Graff, w Brinie P. Jan Herring, w Eger PP. Bachmeyer i współka, w Feldkirch P. Jan Józ. Ganabl, w Gorycyi P. Jan Karrer, w Herrmanstadzie P. H. C. Popp, w Insbrucku P. Jerzy Tschurtschenthaler, w Karlstadzie P. Jakób Tschopp, w Klagenfurcie P. Józef de Pirkenau, w Leibachu P. Franciszek Galle, w Lwowie PP. Werner i Köhler, w Lincu P. Franciszek Plank pod firmą: zięć J. M. Scheibenpogena, w Medyolanie PP. Rickenbach i współka, w Mölk P. F. A. Seeböck i syn, w Peszcie P. Jan Sam. Liedmann, w Pilzen P. Franciszek Moser, w Pradze P. Mauryciy Zockauer, w Presburgu P. Maciey Habermeyer, w Reichenbergu P. Józef Kittel, w Sissek P. Franciszek Khern, w Strakonitz J. M. Czischek, w Temeswarze P. Karol Gabrtel, w Triescie P. Franciszek Falkner, w Opawie P. Leopold Jan Klose, zkąd Dyrekcyia wzywa strony po prowincyiach, aby nie tylko w rzeczy zabezpieczenia się od ognia, lecz i względem zasięgnienia wiadomości o statutach, uwiadomieniach przez towarzystwo wydanych słowem w każdey mierze udawać się raczyły do wyżey wspomnionych Ajentów.

Aby wszelkiemu nieporozumieniu zapobiedz, uznaie dyrekcyia potrzebę, uczynić przy tey sposobności uwagę, iż nie iest iey zamiarem ograniczać swoich Ajentów w pewnym zakresie działania; owszem każdy może działalność swoię wszędzie rozciągać, gdzie mu naybardziey iego osobiste stosunki i mieyscowa znaiomość rzeczy sprzyiaią. I z tego powodu zastrzega sobie prawo przy pomnożeniu się spraw towarzystwa, powiększyć liczbę Ajentów, by przez stosowny onychże podział szukaiącym zabezpieczenia się ilemożności podać prędka sposobność.

W Wiedniu d. 16. Grudnia 1824.

Dyrekcyia pierwszego austryac. towarzystwa ogniowego.
L. N. Herz, pierwszy Dyrektor.
Jan Mayer, Dyrektor.

Wiadomości zagraniczne.

Hiszpaniia.

Jakeśmy donieśli, tylko dwa pułki pozostanie w Madrycie, a załogą tego miasta dowodzić będzie Marszałek polny Hrabia Laloyere.

Król rozporządzeniem swoiem nakazuie założyć bióro handlowe, które połączone z kommissyią cłową zebrać powinno wszystkie potrzebne dla handlu książki, dyplomatyczne ugody i t. d., by według tego ułożyć można dobry systemat cłowy. Na opędzenie kosztów tego bióra handlowego ma być zawsze większy procent w dochodach cłowych Hiszpanii i Indyiów pobierany, tak np. kto ma zapłacić sto realów, wniesie 101.

Wielka Brytaniia i Irlandyia.

Król powrócił w d. 7. Grudnia z Londynu do Windsor, pierwey odprawił radę gabinetową, która trwała więcey iak trzy godziny.

Nietylko w Irlandyi tworzą się związki katolików w zamiarze osiągnienia emancypacyi, lecz i w wielu prowincyiach Angielskich. Na czele związku w Pontfract iest P. Ibbinson nayszanownieyszy obywatel tegoż miasta. Katolicy w Jorku otworzyć maią swoie posiedzenia w miesiącu Styczniu. Wiele dzienników londyńskich rozbiera z większą lub mnieyszą bezstronnością i rozwagą wielkie pytanie emancypacyi 8 lub 9 milionów katolików, żyiących w W. Brytanii i Irlandyi.

Wielki orkan, który był w nocy z d. 18. na 19. Listopada, uważaią ogólnie iest nayważnieyszem ziawiskiem o iakiem namienia historyia fizyki Europeyskiey. Naypierwey wszczął się na brzegach angielskich i holen-

ćerskich, przeszedłszy morze północne, i stawszy się przyczyną do rozbicia się wielu okrętów na północnych brzegach Jütlandyi, wziął kierunek swóy przez Gothenburg i Sztokolm, pędząc coraz z większą siłą ze strony południowo-zachodniéy ku północno-zachodniéy. W Szwecyi wywracał całe lasy. Atoli rzecz naturalna, że musiał ón podług swego kierunku naywiększe poczynić szkody w odnodze finlandzkiéy, gdyż tamże w całéy swéy sile doszedł. W iednéy chwili wyparł ón w odnodze Fińskiéy morza Baltyckiego wody, które posuwaiąc się w kończatość ku wschodowi, szczególniéy w ostatecznym swoim końcu, równie tak raptownie iak i strasznie podnieść się musiały nad swą zwyczayną powierzchnię. Linia ta, którą zdaie się tworzyć podwóyny zakręt, otoczony wysoko położonemi krainami, zaymuiena mapie przestrzeń od 370 do 400 godzin drogi, które orkan w kilku minutach, a może w iednéy, przebiegł, albowiem nie masz ieszcze w téy mierze dokładnych doniesień.

Podług listów z północnych części królestwa, prawie wszędzie spadło tam wiele śniegu; szczególniéy w stronie północno-zachodniéy iest wielki. — Lordowie admiralicyi wydali rozkazy do wszystkich portów Państwa, iżby wszystkim okrętóm kupieckim, któreby w teraźnieyszéy burzliwéy porze, kotwic, lin i t. p. potrzebowały, takowych wydawały im królewskie składy.

W Anglii otwieraią teraz składki dla tych, którzy przez ostatnie burze naywięcéy ponieśli szkody.

Dla gmin w Badeńskiem i Wirtenbergskiem, które przez powódź ucierpiały, oprócz składki przez N. M. Rotszylda otworzonéy (która dotąd wynosi 8600 talarów) zawiązał się szczególny Wydział na wsparcie naypotrzebnieyszych, między którego Członkami uważaią Hrabię Munster, P. Ackermann, Dr. Steinkopf i bankiera L. A. Goldchmiddta. Ostatni rozpoczął składkę 50 funt. szter. i złożono iuż 812 funt. szter.

Włochy.

Poseł Francuzki Xiążę Laval-Montmorency, na prywatnem posłuchaniu w d. 1. Grudnia wręczył Ojcu Świętemu swe listy wierzytelne, a w d. 3. t. m. Poseł Niderlandzki, P. Reinhold.

W ostatnich dniach Listopada dało się uczuć po dwakroć lekkie trzęsienie ziemi w Caranzare i Cosenza w Sycylii.

Szwecyia i Norwegiia.

Następuiący artykuł, iak się zdaie z półurzędowego zrzódła czerpany, umieszczony iest w wielu Gazetach Niemieckich:

— *Ze Sztokolmu d. 20. Listopada.* —

»Krok przez Króla przedsięwzięty, aby Następcę Tronu z Krystyianii odwołać, rozmaite uczynił wrażenia, które wymagaią sprostowania. Seym Norwegski otworzony był w d. 9go Lutego przez Wielkorządzcę Hrabiego Sandels w imieniu Króla. W tym samym miesiącu mianował Król w Radzie Następcę Tronu Wice Królem Państwa Norwegskiego na tak długi czas, iak długoby Mu się podobało. Jeszcze w tym samym miesiącu przełożono pod rozwagę Seymu 13 proiektów do ustaw, który dla zdania sprawy odesłał ie zaraz do Kommissyi. W d. 22. Maia przełożenia te zostały odrzucone, i powody tego uderzaiącego kroku wykazano na piśmie. Podczas narad nad budżetem, oprócz zwyczaynych summ, dla listy cywilnéy i Dworu Następcy Tronu uchwalił Seym ieszcze na osobną summę dla tegoż iako Wice-Króla Norwegii W d. 4. Sierpnia kazał Król przez Radcę Stanu Falbe podać Seymowi *Promemoria*, w którem zbite zostały wszystkie powody przywiedzione przy odrzuceniu Królewskich propozycyy. Tymczasem niechcąc dłużéy zastanawiać się nad tém, zamknięty został Seym przez Wice-Króla w d. 4. Sierpnia. Na mocy naywyższéy uchwały z d. 21. Października Następca Tronu Wice-Król iest nakoniec z Krystyianii zupełnie odwołanym, a na mieyscu iego mianowany znowu Wielkorządzcą Hrabia Sandels. Zatém Następca Tronu tylko przez miesięcy siedm sprawował Rządy tego Królestwa. Ten to iest stan rzeczy, który powinien być zasadą uwag nad tym przedmiotem: Gdy Król Jegomość mianował Następcę Tronu rezyduiącym Wice-Królem w Norwegii, zrobił ón wewnętrznéy polityce swoiego Państwa wielką osobistą ofiarę, ponieważ Król kochał nadewszystko Swoiego Syna, i obcowanie z nim stało się dla niego konieczną potrzebą od czasu, iak Następczyni Tronu łącząc delikatność do sztuki, związek między Oycem a Synem ieszcze mocniéy swoią obecnością połączyła. Lecz Królowi zależało na tém, aby nietylko formy iego obu Państw ile możności upodobnić, lecz nadewszystko iednę z tych zrównać w swéy fundamentalnéy ustawie z innemi Państwami Europeyskiemi, i zaprowadzić instytucyie, któreby naydroższy interes iego Państwa na wieki zapezpieczyć mogły. W r. 1821 podczas ostatniego Seymu w Krystyianii miał

Król sposobność przekonać się osobyście o rzeczy. Z zadziwieniem postrzegł, iż w wysokiem Zgromadzeniu świattych mężów utworzyły się zasady, które mogły były być uważane tylko iako wyymki powszechnych prawideł Rządu. Widział ón na zgromadzeniu tém Reprezentantów Szlachtę, głosuiącą za własném siebie zniesieniem. Musiał uczynić uwagę, że widok taki z powodu może nowości nie nabywaiący ieszcze istotnego kierunku, samym nawet sprzeciwia się wyobrażeniom, które w Rządach Konstytucyynych muszą być uważane iako prawdziwe posady. Król Jegomość spodziewał się, że czas obiaśni zdania, i czas ten rozciągnął aż do pierwszéy połowy roku teraźnieyszego. Seym miał być na nowo zwołany. Król chciał swemu Królestwu Norwegskiemu dać naywiększy dowód swéy życzliwości i oczykiwał, że obecność Syna iego, tylu przymiotami odróżniaiącego się, będzie miała dobroczynny wpływ na Członków zgromadzonego Seymu. Całe Państwo, od Stolicy aż do miasteczka, zdawało się czuć tę osobistą ofiarę, którą Król uczynił dla kraiu. Deputowani bez wyiątku dzielili to uczucie. Sądzono powszechnie, że Seym zgadzaiąc się ściśle z żądaniami Króla i wszystkich Rządów Europeyskich, uchwali i uzna teraz instytucyie, które iedynie właściwy związek obu Królestw Szwecyi i Norwegii pod iednym Zwierzchnikiem, iakoteż stanowisko ostatniego między innemi Europeyskiemi Panstwami zaręczać mogły. Niestety wszystkie te nadzieie zostały w d. 22. Maia zawiedzionemi. Seym nie tylko, że odrzucił główne propozycyie, które miały mieć istotny wpływ na ustawę, lecz i wszystkie inne, które miały tylko za cel dogodnieysze spraw urządzenie. Główne przedmioty w przełożeniu były: Aby Król miał prerogatywę rozwiązać Seym i nakazać nowy wybor Deputowanych; aby znieść artykuły 79 i 81 względem *Veto* i ustanowić, że uchwały trzech po sobie następuiących Seymów nie potrzebuią więcéy sankcyi Królewskiéy, i nakoniec, utworzenie nowego szlachectwa dziedzicznego. Gdy się zastanówiemy, że Państwo, które więcéy, iak 150 lat podlegało Władzy bezwarunkowéy, i które tylko przez dozwolenie nowego Króla nabyło udziało tak wielkich korzyści; gdy uważemy, że takie Państwo przez swoich Reprezentantów oświadcza, obstawać za ostatecznością, do którey przeszło, (według wszelkich ludzkich wniosków na własną szkodę), ponieważ iego Monarcha może mu w początkach swoiego panowania za wiele zaufał, zatém nie może nikogo uderzać, że Król, szczególniéy przy tak łatwo do zbicia będących powodach Seymu, musiał się tylko przez uchwałę z d. 22. Maia zasmucić, ponieważ przy odrzuceniu wszystkich propozycyy, mógł sobie powiedzieć, że Seym, uważaiąc naylagodniey, nie w stanie rozpoznać Królewskich zamiarów dążących do dobra powszechnego. Ktożby przez wnioskowanie z wyobrażeń mógł był w tem upatrywać niesłuszne widoki, gdyby Król chciał nawet w owey uchwale naleść szlady oczywistéy nieufności swoim czystym zamiarom! Tymczasem Mowa Królewska, którą Jego Królewicowska Mość Następca Tronu rozwiązał Seym w d. 9. Sierpnia, okazuie, że Król nie był ostatniém wyobrażeniem zaięty. Jego Królewicowska Mość raczył Zgromadzeniowi okazać wysokie upodobanie z dobrego ducha, który ich podczas obrad ożywiał, i wyraził tylko swe ubolewanie, że przełożenie uczynione ieszcze w roku 1821 względem odmiany §. 79. i bezwarunkowego *Veto* przez Seym teraźnieyszy nie zostały przyięte. Król nie uważał tego za skutek opozycyi Zgromadzenia, lecz z obawę, aby odmiany w ustawie za nadto wcześnie nie były przedsiębrane. Spodziewał się, że późniey, (przez Radcę Stanu) dane obiaśnienie usunie wątpliwość z tego źrzódła pochodzącą. Seym Norwegski zwoływany iest co trzy do łat cztérech. Zatém lata ieszcze upłyną za nim się znowu zbierze. Życzenie ludu Szwedzkiego, aby w przeciągu tego czasu mieć wpośród siebie przyszłego Następcę Tronu iest słuszny i sprawiedliwy; Szwedzi mogą mieć prawo być uważanymi iako główna część posiadłości Króla. Król uznał słuszność życzeń Swoiego ludu Szweckiego, które z uczuciami Jego Oycowskiego serca tak naturalnie się zgadzały. Przywołał Syna Swego do Sztokolmu. Jeźli tu i owdzie miano niesłuszne widoki względem tego odwołania, tedy oparte są iedynie na złém wystawieniu. Następca Tronu w istotném znaczeniu wyrazu iest od Norwegczyków kochany i szanowany. Nikt mu nie zaprzeczy doyrzałych talentów i wiernych zamiarów dla Państw, któremi kiedyś ma rządzić. Naymnieysza nawet mieyscowa okoliczność, ani uchwały Seymu nie spowodowały go do złożenia Wice-Królestwa. Usłuchał ón tylko głosu ukochanego Oyca i Króla, a zachowuiąc w sercu Swoiém przychylność ku Narodowi Norwegskiemu, poniosł ią z sobą do Szwecyi.«

Rossyia.

— *Z Petersburga d.* 24. *List.* (6. *Grud.*) 1824. —

Ministeryium Skarbu poczytnie sobie za obowiązek uspokoić publiczność, z powodu wy-

padków powodzi, zdarzonéy dnia 7. b. m. względem strat, których doznał Skarb Państwa i handel przez to nadzwyczaynie zdarzenie. Straty towarów, tak zniszczonych iako i uszkodzonych, na giełdzie i w iéy okolicach, iakoteż w magazynach i składach prywatnych, są zapewne bardzo znaczne; iednakże ogół straty dalekim iest od zadania ciosu tak szkodliwego handlowi naszemu, iak słusznie należało się obawiać. Straty celnieysze składaią cukier, sól, pieńka (len) i potaż, których iednakże ogółu dokładnie nie można oszacować. Co do cukru, podług ocenienia, przybliżonego do prawdy, stratę iego można liczyć na 300,000 pudów; iednakże składy, w różnych mieyscach teraz ieszcze będące tego artykułu, i zamożność domów handlowych, które poniosły stratę, nie dopuszczaią obawy, iżby zabrakło cukru na potrzebę spożycia, albo żeby iakie ztąd ważne wynikać miały nieprzyzwoitości. Ilość soli utraconéy iest także prawie, i równie nie czyni żadnego powodu do niespokoynosci, ponieważ cena tego artykułu iest bardzo mierna, odtrącaiąc cło wchodowe i że potrzeby tego artykułu są zupełnie zapewnione z magazynów zapaśnych skarbowych. Ze 600,000 pudów pieńki (lnu) w magazynach, znaczna część została uszkodzona; iednakże środki przedsiewzięte, stratę właścicieli znacznie pomnieyszą. Ogół potażu uszkodzonego daleko iest mnieyszéy ilości od powyższych artykułów. Mało kupieckich okrętów uszkodzonych w Kronsztadzie, niektóre zostały rozbite, inne zostały uszkodzone na otwartém morzu; ale nie mamy ieszcze wiadomości dokładnych w téy mierze. Szkody poczynione w budowach stolicy, wyiąwszy nieiaką liczbę małych domów drewnianych, które woda całkiem zniosła, i stratę w ruchomości i zapasach różnego rodzaiu, kończą się na zniszczeniu wszystkich prawie pieców na dolnych piętrach i suterrenach. Szkody te, lubo są nieodłączone od wielu niedogodności, nadewszystko w porze teraźnieyszéy; nie mogą atoli mieć następstw, bardzo mieszaiących spokoyność. Nadbrzeża, kanały, ulice mało co są uszkodzone, wyiąwszy kilka mostów drewnianych. Pomimo uszkodzeń większych, których w rzeczy saméy doznały niektóre fabryki, browary, rafineryie cukru, rozpoczęły znowu swe zwyczayne prace.

Taki iest obraz strat prywatnych. Straty Skarbu są daleko mnieysze: do nich należą szczególniey: wódka, oszacowana naywięcey pół miliona rubli; ilość mało znacząca w porównaniu z zapasami w magazynach skarbowych, które przewyższaią potrzebę spożycia; drzewo opałowe rozniesione po części przez wodę, i inne artykuły mniey znaczące, nie mówiąc o składach w budowlach publicznych. Prócz tego, Tamożni Petersburgskiey zmnieysza się przez to dochody o kilka milionów, która utraciła przez stratę cukru i soli, od których cło nie było ieszcze opłacone. Nie ma potrzeby dodawać, że Rząd nie omieszka, co się tycze cła, uczynić dla handlu wszelkie ulżenia, o które sama słuszność może za nim przemawiać. Spodziewamy się, iż przez to doniesienie pokazalismy, iż powódź d. 7. zapewnie godna opłakania, ponieważ przyniosła śmierć około pięciuset osobom, nie może nigdy mieć wpływu szkodliwego na obroty handlu naszego, ani na ogólny stan mieszkańców Petersburga. Dla większego ich zaspokoienia, przydamy, że Rząd nie oszczędzi równie starania, iak szczodrobliwości, do poratowania klass uboższych, które szczególniey stały się ofiarą tego wypadku.

Kraie Barbaryyskie.

Piszą z Tangieru (w kraiu Marokańskiém) z d. 27. Pździer.: »Gubernator nasz otrzymał wczoray surowe rozkazy od swoiego Rządu, podług których zagrabił natychmiast stoiący tu okręt Sardyński: *il Fortunato*, a Kapitana i osadę kazał uwięzić. Tuteyszemu Konzulowi Sardyńskiemu zakazano wywieszać bandery na domie Konzulatu. Że prawie wszystkie okręty Maurów są na morzu, przeto Rząd chce zakupić kilka, dla uzbroienia ich przeciwko Sardyńczyków.

Sprostowanie. — W Nrze. 148. Gaz. nasz. na stron. 3. w wiersz. 34. *miasto*: Rehlera, *czytay*: Kehlskie; — a w Nrze. 149. na str. 2. w wierszu 26. po słowie: iedni, *czytay*: tegoż.

(Do tego Numeru Gazety dołączony iest Rozmaitości Numer LII.)

Redakcyia Józefa Bensy; Druk Pillera.